

Illuka Kooli ainekava	Ainevaldkond: sotsiaalsained	Õppeaine: ajalugu
II kooliaste	5.klass	Tundide arv: 2
Õppeaine kirjeldus		
<p>Ajaloo õppimise käigus omandatakse pädevused, mis on vajalikud oma elu korraldamiseks ajalooteadvuse toel ühiskonnale omases ajaloolises kultuuris. Ajalooõpetus toetab ajaloolise mõtlemise kujunemist. Ajalooline mõtlemine tähendab suutlikkust märgata tähenduslikkust ajaloos, oskust kasutada esmaallikaid tõendusmaterjalina, tunda ära muutusi ja ajaloosündmuste järjepidevust, analüüsida põhjusi ja tagajärgi, tajuda ajaloolist konteksti ja mõista ajalooliste tõlgenduste eetilist mõõdet. Ajaloo õppimist alustatakse sissejuhatuses ainesse. Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse uurima, teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetusega alustades lähtutakse huvi äratamisest, õpitava õpilasele tähenduslikuks tegemisest.</p>		
Õpitulemused:		Metoodilised soovitused, sh õpistrateegiate rakendamine, diferentseerimise võimalused
<p>Ajalooõpinguid alustatakse algõpetusest, mille raames õpitakse tundma ajaarvamist ja allikaid, tehakse tutvust ajaloo sündmuste, isikute ja eluoluga minevikus. Käsitletakse valitud näiteid muinas- ja vanaajast, vanadest idamaadest, Vana-Kreeka ja Vana-Rooma ajaloost.</p> <p>Teema: Ajaarvamine ja ajalooallikad Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid asjakohaselt: eKr, pKr, sajand, aastatuhat jt; • paigutab ajateljele isikliku elu sündmusi, ajaloosündmusi ja -perioode, kasutades õigesti ajaühikuid; lahendab ajatelje abil ülesandeid; • teab, et ajalooallikad jagunevad suulisteks, esemelisteks, kirjalikeks ja audiovisuaalseteks ning toob nende kohta näiteid; • iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust; • kasutab perekonnaloost uurimisel eritüübilisi allikaid. <p>Teema: Ajaloosündmused, ajaloolised isikud ja eluolu Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, 		<p>Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lähtume õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega; • arvestame didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võtame arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas; • toetame lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendame õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid; • rakendame mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundame õpiharjumusi ja -oskusi; • arvestame õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutame diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja

<p>hinnates nende usaldusväarsust;</p> <ul style="list-style-type: none">• toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ja Eesti ajaloos ning isiklikus elus;• kirjeldab ajaloosündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost;• teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas;• kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat;• toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu;• nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos;• toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus;• toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu;• kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis;• nimetab Eesti iseseisvumisega seotud sündmusi ja isikuid;• 12) toob näiteid ajaloomälestisest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised.	<p>õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageerime õpiraskustele ning pakume õpiabi;</p> <ul style="list-style-type: none">• taotleme mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;• tegeleme probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostame oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega; <p>Õppekeskkond Õppimist toetav õppekeskkond on kujundatud viisil, kus on loodud kultuuritundlik, üksteist austav, kaasav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märkame ja tunnustame õpilase pingutusi ja õpiedu. Aktsepteerime erinevate seisukohtade olemasolu, arutleme nende üle ning hindame neid, lähtudes allikatest, tõenduspõhistest faktidest ning demokraatliku ühiskonna aluspõhimõtetest.</p> <p>Viime õpet läbi ruumis, kus on:</p> <ol style="list-style-type: none">1) mööbli ümberpaigutamise võimalus liikumist eeldavateks tegevusteks nagu rühmatööd, dramatiseeringud, rolli- ja õppemängud;2) internetiühendus nii õpetajal kui ka õpilastel, digitehnoloogia ning audiovisuaalsete esitluste ja videoühenduse kasutamise võimalused.3) korraldame õpet väljaspool klassiruumi, nt mäluasutuses või ametiasutuses;4) kasutame ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid;5) korraldame õppekäike ja kohtumisi erinevate valdkondade esindajatega.
<p>Õppesisu:</p>	
<p>Ajaarvamisega seotud mõisted: eKr, pKr, sajand, aastatuhat, ajatelg, Rooma number, araabia number. Ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu. Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv. Ajatelg.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <ul style="list-style-type: none">• töö erinevate allikatega;• ajajoone koostamine;	

Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas. Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas. Elu muinasajal. Eluolu keskajal. Eesti 16.-18. sajandi sõdade perioodi. Eluolu uusajal. Rahvuslik ärkamisaeg. Eesti iseseisvumine. Iseseisev Eesti kahe maailmasõja vahel. Eesti ja Teine maailmasõda. Nõukogude aeg. Iseseisvuse taastamine.

Praktilised tööd:

- õppekäik kodukohaga seotud muinasaja asustusega tutvumiseks;
- õppekäik kodukohaga seotud kultuurimälestise juurde;
- keskaja temaatikaga seotud õppekäik;
- õppekäik: Vabaõhumuuseumi külastamine;
- töö ajalookaartidega;
- töö kontuurkaardiga;
- ajajoone koostamine;
- töö erinevate ajalooallikatega;

Põhimõisted:

Vaarao, püramiid, tempel, jumalad, preester. Linnriik, demokraatia, ori, komöödia, tragöödia. Vabariik, ääremaa, Piibel, Evangeelium, jünger, kristlased. Koodeks, mosaiik, tseremoonia, Islam, moslemid. Koraan. Rüütel, rüütliturniir, raudsärk, loss. Suurvürst, varjaag. Ristisõjad. Kroonika. Liivimaa. Kroonimine. Meister, gild. Koloonia. Luteriusk. Keiser, bojaar. Revolutsioon, terror. Diktaator. President, osariik. Pseudonüüm. Esimene Maailmasõda. Kommunistlik ühiskond. Vabadussõda. Okupatsioon. Teine Maailmasõda. Sõjalised kuriteod, natsism, fašism. Kolhoos, isikukultus. Nõukogude Eesti, “metsvennad”, deportatsioon. Balti kett, Laulev Revolutsioon, taasiseseisvumine.

Kooli väärtuste arendamine:

Koostöö – õppimine läbi rühmatöö, koostöine õppimine. Tehakse koostööd erinevate osapooltega .
Ettevõtlikkus- julgeb pakkuda uusi ideid probleemide lahendamiseks. Õpilane julgeb eksida. Ettevõtlik laps, õpilane, õpetaja ja koolitöötaja on avatud, tahab ja oskab leida uusi ideid, julgeb eksida ning oskab eksimustest õppida.
Keskonnahoid – väärtustame oma koduümbrust, õpime tundma oma koduümbrust ja selle ajalugu. Väärtustame jätkusuutlikku hoiakut, taaskasutus, mida iseloomustavad uuenduslik, julge ja kriitiline mõtlemine ning eneseteostusvajadus.
Loovus – erinevate õppemeetodite kasutamine. Õpilane suudab teha enda jaoks sobiva valiku. Loov eluhoiak tähendab avatust uutele kogemustele, muljetele, vastuvõtlikkust ning püüdu oma võimeid kasutada ja arendada.

Lõiming	Hindamine:
<p>Matemaatika - aja mõõtmine: arvtelje koostamine, sajandite määramine, arvutamine - kui palju aega on ühest sündmusest möödunud?</p> <p>Muusikaõpetus – regivärsiline rahvalaul. Keskaja muusika kuulamine, selle iseloomustamine ja võrdlemine tänapäevaga</p> <p>Kunst – ehituskunst, maalid ajalooallikana; fotod. Õpilane illustreerib oma teadmiste põhjal eestlaste eluolu muinasajal; kunstniku pildi analüüs.</p>	<p>Hindamine on hindeline. Teadmisi hinnatakse järgmiste kriteeriumite põhjal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ avaramad teadmised oma seisukoha väljendamiseks; ○ võimekus kategoriseerida, näha mustreid (sarnasusi), üldistada, võtta kokku, tuua välja olulisemat; ○ võimekus näha seoseid sündmuste vahel, eristada minevikku ja tänapäeva, keskenduda

<p>Eesti keel – muistendid, vanasõnad, legendid, müüdid. Katkendi lugemine Läti Henriku “Liivimaa kroonikast”.</p> <p>Kultuuriline identiteet - Kristuse sünd kui ajaarvamise alus, erinevad sündmused eri rahvastel ajaarvamise alusena. Õpilane teab, et eestlaste käitumistaal on ajaloo muutunud. inimene kui kultuuriruumi osa ja tekitaja.</p> <p>Teabekeskond ja meediakasutus - filmi ja õppevideote vaatamine ning nende võrdlemine; õppekäik teemaga seotud kohta kui füüsiline teabekeskond. Uudismaterjali leidmine internetist; õppekäik keskajaga seotud paika kui füüsiline teabekeskond.</p> <p>Loodusõpetus- kontuurkaardi täitmine, kaardile legendi koostamine. Ajaloo atlase kasutamine. Eesti haldusjaotuse muutumine aja jooksul. Ilmakaarte määramine kiriku asendi järgi.</p> <p>Digipädevus – õpilane mõistab, et digivahenditega saab leida ja säilitada infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust. Internetist vajaliku info otsimine.</p> <p>Kultuuri- ja väärtuspädevus - raamatukogude roll kirjanduse talletajana ning jagajana, ajaloolane kirjandus on osa kultuurist oma maa kultuuri ja ajaloo tundma õppimisel. Religioon kui osa ümbritsevast keskkonnast, selle olemasolu märkamine, olla tolerantne.</p> <p>Sotsiaalne ja kodanikupädevus - grupis töötamine. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine - keskaegsed ametid.</p> <p>Käsitöö ja kodundus - keskajale omase toidu valmistamine.</p>	<p>olulisemale, teadlikkus teema tähtsusest ja avaramast tähendusest;</p> <ul style="list-style-type: none">✓ suutlikkus liikuda konkreetselt abstraktsele;✓ suutlikkus selgitada kirjeldamise asemeid;✓ mõtteselgus ja -täpsus; <ul style="list-style-type: none">○ iseseisvus mõtlemisel, küsimuste esitamisel, hüpoteeside püstitamisel, vastuste otsimisel ja lahendusteade valikul;○ informeeritud kriitilisus tõendusmaterjali hindamisel, valmisolek tulemuseni jõudmiseks.
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	
<p>II kooliastme lõpetaja:</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) kasutab ajaarvamise seotud mõisteid asjakohaselt: e.Kr., p.Kr, sajand, aastatuhat jt;2) teab, et ajalooallikad jagunevad suulisteks, esemelisteks, kirjalikeks ja audiovisuaalseteks ning toob nende kohta näiteid;3) iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärsust;4) kasutab perekonnaloos uurimisel eritüübilisi allikaid;5) teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajaloo perioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele, põhjendab oma valikut;6) paigutab ajateljele isikliku elu sündmusi, ajaloo sündmusi ja -perioode, kasutades õigesti ajaühikuid; lahendab ajatelje abil ülesandeid;	

- 7) toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ja Eesti ajaloos ning isiklikus elus;
- 8) kirjeldab ajaloo sündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost;
- 9) kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis;
- 10) teab ja esitleb lugusid oma kodukoha minevikust;
- 11) nimetab Eesti iseseisvumisega seotud sündmusi ja isikuid;
- 12) teab mõnda inimeste ajaloolist asulat, kirjeldab selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 13) kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat;
- 14) nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos;
- 19) toob näiteid ajaloomälestistest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised;

Illuka Kooli ainekava	Ainevaldkond: Sotsiaalsained	Õppeaine: Ajalugu
II kooliaste	6 klass	Tundide arv: 70
Õppeaine kirjeldus		
<p>Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse uurima, teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Lähtutakse huvi äratamisest, õpitava õpilasele tähenduslikuks tegemisest.</p> <p>Õppeaine algab 6 klassis sissejuhatava algõpetuse kordamisega ning jätkub muinas- ja vanaaja õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo konteksti. Käsitluse põhimõtte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloost, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos.</p> <p>Tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Luuakse seosed mineviku ning nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel.</p> <p>Ajalootundides tutvustatakse õpilastele erinevaid ajalookäsitusi ja avatakse nende kujunemise tagamaid. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, kujundatakse kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist erinevates allikates.</p> <p>Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline lõiming ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest.</p> <p>Ajalooõpetuse kaudu laiendatakse teadmisi, omandatakse ajaloolist sõnavara ja kujundatakse erinevaid oskusi:</p> <ol style="list-style-type: none">1) oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamise oskus;3) ajaloo kohta küsimuste esitamise ning neile vastamise oskus;4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitilise mõtlemine oskus, arutlusoskus, järelduste tegemise ja seoste loomise ning oma seisukoha kujundamise ja põhjendamise oskus;5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;6) allikaanalüüs ja ajalookaardiga töötamise oskus, erinevatest teabeallikatest info leidmise, kasutamise ja hindamise oskus, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse ning IT-vahendite kasutamise oskus. <p>Õpetaja otsustab ainekava raames teemade käsitlemise sügavuse üle sõltuvalt kasutatavast tegelikust ajaressursist ja õpilaste võimekusest.</p>		
Õpitulemused:	Metoodilised soovitused, sh õpistrateegiate rakendamine, diferentseerimise võimalused	

Muinasaeg	
ÕPILANE:	
<p><i>teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajaloo perioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele, põhjendab oma valikut</i></p> <p><i>kasutab ajaarvamisega seotud mõisteid asjakohaselt</i></p> <p><i>toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu</i></p> <p><i>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis</i></p> <p>- nimetab muinasaja perioode ja toob näiteid erinevate perioodidele iseloomulikest tunnustest, avastustest ja leiutistest</p> <p>- kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid</p> <p>- seletab ja kasutab mõisteid kontekstis</p> <p>-teab mõnda inimeste ajaloolist asulat, kirjeldab selle tekkimise ja kujunemise põhjusi</p> <p>-teab ja esitleb lugusid oma kodukoha minevikust</p> <p>-kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid Eestis</p>	<p>Töö ajajoonega: ajaloo jagamine on tinglik. Mineviku uurimise ja mõistmise lihtsustamiseks jagatakse ajalugu perioodideks (sedelid, mida saab järjestada, asetada ajajoone peale); sajandite määramine ja ajajoonele kandmine.</p> <p>Töö erinevate allikatüüpidega: ajalooallikate liigitamine, nt õigesse lahtrisse kas sedelitena või digitaalse harjutusena.</p> <p>Pildiülesanne: tuua välja igale muinasaja perioodile tehnoloogiline uuendus ning mõtestada koos õpilastega, miks see oli oluline ja mida endaga kaasa tõi.</p> <p>Esemed: Näidata kivist, pronksist ja rauast esemeid ning neid võrrelda. Arutada, mis on ühe või teise materjali plussid ja miinused.</p> <p>Pildianalüüs: pilt Eesti esimeste elanike asula paikadega, kuid pildil esineb vigu. Tuleb märkida asjad, mida 8000–9000 aastat tagasi siin elanud inimestel veel ei olnud.</p> <p>Ajajoone koostamine muinasaja perioodidest (ajajoonele võib kanda ka tähtsamad avastused/leiutised).</p> <p>Töö kaardiga (kontuurkaardi täitmine): kaardile kantakse Kunda Lammasmägi, Pulli asula. Lisaks kantakse kaardile õpilase kodukoht ja võimalusel tema kodukohaga seotud muinasaegne asulakoht ja inimasustuse tekkeaeg.</p>

	<p>Kristo Siig videote põhjal võrdleva tabeli täitmine: kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg - lühiiseloostus, peamised uuendused. Arutelu iga video vaatamise järel.</p> <p>Õppekäik kooli või kodukoha ümbruses.</p>
<p>Vanad Idamaad</p>	
<p><i>toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus</i></p> <p><i>nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust</i></p> <p>- selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid</p> <p>- oskab näidata kaardil Egiptust, Mesopotaamiat, Vana Indiat ja Vana Hiinat</p>	<p>Töö kaardiga: esimeste tsivilisatsioonide paiknemine jõgede ääres</p> <p>Definitsioonikaardi koostamine mõiste TSIVILISATSIOON kohta (tunnused, näited, oma definitsiooni koostamine)</p>
<p>Mesopotaamia:</p>	
<p><i>toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäeva elu</i></p> <p><i>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</i></p> <p>-teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus</p> <p>-teab, kes oli Hammurapi</p> <p>-mõistab Mesopotaamia kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning oskab tuua näiteid</p>	<p>Töö kaardiga - millised tänapäeva riigid asuvad muistse Mesopotaamia alal, jõed, looduslikud olud.</p> <p>Töö tekstiga - ajalooalaste küsimuste koostamine ja neile vastamine paarilisega</p> <p>Kolmeastmeline intervjuu Hammurapi kohta (tekst https://sites.google.com/view/isikulood/hammurapi)</p> <p>Töö ajalooallikatega - Hammurapi seadustekogu</p> <p>Mesopotaamia teema õppimine Mastery keskkonnas (masteryapp.eu)</p> <p>Monogramm kiilkirjas https://watsoneastwoldblog.wordpress.com/20</p>

	10/02/24/write-your-name-in-cuneiform-just-like-a-mesopotamian/
Egiptus	
<p><i>nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust</i></p> <p><i>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</i></p> <p><i>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - teab, milline oli Egiptuse riiklik korraldus ning kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon - kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse näitel - tunneb Egiptuse kultuuri- ja teadussaavutusi meditsiinis, matemaatikas, astronoomias toob näiteid kujutatavast kunstist, teab mõnda Egiptuse püramiide 	<p>Töö piltidega: õpilane märgib, kes on pildil: Thutmosis III, Ramses II ja Tutanhamon.</p> <p>Ühenda paarid: viia kokku valitseja ja selgitus tema kohta.</p> <p>Lühiettekanded paaris- või grupidööna Egiptuse kultuuri- ja teadussaavutustest (õpetaja annab ette suunavad märksõnad ja/või küsimused).</p> <p>Töö tekstiga, paaristöö: õpilane loeb teksti, esitab teksti kohta küsimused (küsisõnad ette anda), teine õpilane vastab küsimustele ja esitab oma vastused paarilisele.</p> <p>Ristsõna koostamine.</p> <p>Joonistada Vana-Egiptuse teemaline pilt ja õpilane kirjeldab lühidalt, mida kujutas, miks just nii kujutas.</p> <p>Lühijutt “Kui ma elaksin Vanas Egiptuses”</p> <p>Kaarditöö: Egiptus, Niilus, olulisemad paigad Vana-Egiptuses, püramiidide asukohad.</p>
Vahemere idaranniku kõrgkultuurid: Foiniikia, Iisraeli ja Juuda riik	
<p><i>toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ajaloos</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - teab, et foiniiklased head meresõitjad, võtsid kasutusele tähestiku - teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon - teab, mis on Vana Testament 	<p>Töö kaardiga: Foiniikia, Kartaago ja Iisraeli asukoht.</p> <p>Töö tekstiga: ajalooalaste küsimuste koostamine ja neile vastamine.</p> <p>Juutide ja egiptlaste usu võrdlemine</p> <p>Töö allikaga: Vana Testament, kümme käsku</p>

Vana-India ja Vana-Hiina	
<p><i>nimetab teaduse ja tehnika arengut mõjutanud tähtsamaid avastusi ja leiutisi ning selgitab nende tähtsust</i></p> <p><i>teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas.</i></p> <p>-teab, et Vana-India ja Hiina kõrgkultuurid tekkisid suurte jõgede äärde -teab, mis on kastisüsteem -toob näiteid India ja Hiina avastustest ja leiutistest</p>	<p>Rühmatöö: rühm jagab omavahel alateemad. Õpilane teeb oma alateema kohta illustreeritud kokkuvõtte ning õpib oma teemat teistele selgelt ja arusaadavalt selgitama.</p> <p>Rühmatöö hindamise juhend https://drive.google.com/file/d/1S4Ml6i36dH74BcJMSkIkoLxIz_pwOKY1/view</p> <p>Võib koostada plakati või slaidiesitluse etteantud hindamisjuhendi alusel.</p>
Vana-Kreeka	
Kreeka-Mükeene kultuur	
<p><i>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis</i></p> <p><i>toob näiteid sündmustest ja protsessides maailma ajaloos</i></p> <p>-oskab näidata kaardil: Kreeka, Kreeka, Balkani poolsaar, Ateena, Sparta -teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeka-Mükeene kultuurist</p>	<p>Töö kaardiga: Interaktiivne kaart/seinakaart, kontuurkaart.</p> <p>https://learningapps.org/display?v=pezx3hq323</p> <p>Magnetkaardid: õpilased leiavad õpetaja abiga tähtsamad märksõnad, mille alusel koostatakse koos teema kokkuvõtte.</p>
Kreeka linnriigid	
<p><i>teab näiteid erinevatest ühiskonnaelu vormidest antiikajal ja kirjeldab nende erisusi</i></p> <p><i>kirjeldab joonise abil ajaloolist asulat</i></p> <p><i>toob näiteid ajaloomälestistest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised</i></p> <p>-kirjeldab Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust ja eluolu Ateena ja Sparta näitel, võrdleb neid kirjelduse põhjal</p>	<p>Rühmatöö, Venni diagramm: Ateena ja Sparta võrdlus (sarnasused ja erinevused).</p> <p>Ristsõna, õiged/valed väited uute mõistete omandamiseks</p>

<p>-seletab ja kasutab järgmisi mõisteid: polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori</p>	
<p>Vana-Kreeka kultuur ja teadus</p>	
<p><i>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</i></p> <p><i>teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist</i></p> <p><i>iseloomustab erinevate allikatüüpide eripära, hinnates nende usaldusväärust</i></p> <p>-toob näiteid Vana-Kreeka kultuuri- ja teadussaavutustest</p> <p>-oskab nimetada tähtsamaid kreeka mõtlejaid</p> <p>-jutustab olümpiamängudest ja kreeka kunstist</p> <p>-püüab vaadelda maailma minevikus elanud inimeste pilgu läbi ning mõistab Vana-Kreeka kultuuri mõju Euroopa ajaloole</p>	<p>Ideekaardi koostamine õpetaja abiga või paaris/rühmatööna. Teemaga seonduvate märksõnade leidmine ja nende täiendamine näidete ja/või iseloomulike tunnustega.</p> <p>Töö tekstiga, nt häälega lugemine ja arutelu ning teksti kohta küsimuste koostamine ja koostatud küsimuste kaasõpilastele vastamiseks suunamine.</p> <p>Mäng: antiikolümpiamängude võistlusalad. Kaks õpilast saavad sama ala. Õpetaja märguande peale tuleb õpilasel imiteerida saadud spordiala ja leida üles oma paariline.</p> <p>Spordiülekande kommenteerimine: õpilased on gruppides ja valivad üks antiikolümpiamängude spordiala, mille kohta salvestatakse spordiülekande kommenteerimine.</p>
<p>Hellenism</p>	
<p><i>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</i></p> <p><i>toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ajaloos</i></p> <p><i>teab näiteid erinevatest ühiskonnaelu vormidest antiikajal ja kirjeldab nende erisusi</i></p> <p>-teab, kes oli Aleksander Suur ja kirjeldab tema vallutuste tagajärgi</p> <p>-selgitab, mis on hellenism ning toob näiteid hellenismiaja kultuuri- ja teadussaavutustest</p>	<p>Töö kaardiga - Aleksander Suure vallutused.</p> <p>Pildiülesanne: tuua välja hellenismiaja olulisemad kultuurisaavutused.</p> <p>Võrdlev analüüs: Aleksandria ja Ateena linnaplaani võrdlemine.</p>
<p>Vana-Rooma</p>	

Rooma riigi tekkimine	
<p><i>toob näiteid sündmustest ja protsessides maailma ajaloos</i></p> <p><i>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</i></p> <p><i>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis</i></p> <p><i>paigutab ajateljele ajaloosündmusi, kasutades õigesti ajaühikuid, lahendab ajatelje abil ülesandeid</i></p> <p>-näitab kaardil: Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma linn, Tiberi jõgi, Alpi mäestik</p> <p>-teab Rooma riigi tekkelugu ning teab, kes oli Romulus ja miks on ta oluline Rooma kultuuriloos</p> <p>-paigutab ajateljele Rooma linna asutamise aasta</p> <p>selgitab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: Kapitolium, foorum, ladina keel</p>	<p>Töö kaardiga: Google Maps, ajalookaart, kontuurkaart</p> <p>https://learningapps.org/display?v=prtvtaojc16</p> <p>Kolmeastmeline intervjuu - legend Romulusest ja Remusest tekstina ette anda</p> <p>Töö pildiga - Tiberi jõe kaldal seitse küngast, Kapitolium ja foorum, pildi põhjal lausete moodustamine asula kujunemisest, lünkteksti täitmine.</p> <p>Ristsõna mõistete kinnistamiseks Rooma riigi tekkimise kohta</p> <p>https://learningapps.org/display?v=pbjt5d7i221</p> <p>Paaristöö (sobib refleksioonifaasi): sedelid märksõnadega, paarilised võtavad vaheldumisi sedeleid ning koostavad saadud märksõnaga lauseid.</p>
Rooma vabariik	
<p>kirjeldab ajaloosündmuse näitel põhjuse ja tagajärje seost</p> <p>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust</p> <p>selgitab Rooma vabariigi riigikorda kirjeldab ja näitab kaardi abil Rooma riigi laienemist</p> <p>teab, kuidas said roomlased Vahemere maade valitsejateks</p> <p>seletab, miks ja kuidas lõppes vabariigi ajajärk</p>	<p>Töö tekstiga: häälega lugemine</p> <p>Kolmeastmeline intervjuu Caesari</p> <p>https://sites.google.com/view/isikulood/julius-caesar?authuser=0 või</p> <p>Hannibali kohta</p> <p>https://sites.google.com/view/isikulood/hannibal?authuser=0</p> <p>Segipaistatud laused Puunia sõja kohta. Puunia sõdade põhjuste ja tagajärgede sõnastamine</p>

<p>teab, kes oli Caesar ja ja põhjendab tema olulisust</p>	
<p>Eluolu Vanas-Roomas</p>	
<p><i>teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist ja inimese sotsiaalsest rollist ühiskonnas</i></p> <p><i>toob näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu</i></p> <p><i>kasutab narratiivi loomisel ajaloomõisteid asjakohases kontekstis</i></p> <p>-kirjeldab eluolu Rooma riigis -teab mõisteid: patriitsid, plebeid, rahvatribuun, gladiaator ja kasutab neid õiges kontekstis</p>	<p>Võrdlev tabel patriitside ja plebeide õiguste kohta</p> <p>Vastastikune õpetamine - eluolu teemal (erinevad ühiskonnakihid, perekond, kooliharidus, gladiaatorid). Ekspertühmad koostavad kaks küsimust, kus küsivad kõige olulisemat oma alateema kohta. Nende põhjal teeb õpetaja pärast kodurühmades õpetamist enesekontrollitesti õpilastele.</p>
<p>Kultuur ja religioon Vanas-Roomas</p>	
<p><i>teab, et inimeste arusaam maailmast sõltub ajaloolisest kontekstist</i></p> <p><i>toob näiteid ajaloomälestistest ja selgitab, miks need on kultuuriloos olulised</i></p> <p><i>toob näiteid inimtegevuse ja looduskeskkonna vastastikusest mõjust minevikus</i></p> <p>-teab roomlaste usule iseloomulikke jooni -mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos -teab, kes oli Jeesus Kristus ning mõistab tema olulisust kultuuriloos -kasutab uusi mõisteid õiges kontekstis</p>	<p>Magnetkaardid uute mõistete õppimiseks materjalide põhjal</p> <p>Rühmatöö: materjalide põhjal lühikokkuvõtete koostamine Vana-Rooma kultuuri kultuuripärandist</p> <p>Plakati koostamine ja selle esitlemine Vana-Rooma kultuuripärandi kohta rühmas (nt ehitised, skulptuurid)</p> <p>https://sites.google.com/view/sotsiaalopetajar/amat/hindamismudelid?authuser=0</p>
<p>Rooma keisririik</p>	
<p><i>toob näiteid sündmustest ja protsessidest maailma ajaloos</i></p>	<p>Töö kaardi ja ajajoonega: Lääne- ja Ida-Rooma, provintsid, Konstantinoopol, hunnid rünnakusuunad, rahvasterändamine.</p>

<p><i>teab, et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline, nimetab ajalooperioode ja sündmusi, mis on aluseks ajaloo periodiseerimisele</i></p> <p><i>paigutab ajateljele ajaloosündmusi ja -perioode, kasutades õigesti ajaiühikuid; lahendab ajatelje abil ülesandeid</i></p> <p><i>nimetab ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos</i></p> <p>-selgitab Rooma keisririigi valitsemiskorda -tunneb Rooma ühiskonna üldist arengut keisririigi ajal -teab, miks lõhenes Rooma keisririik -teab, kes oli Augustus ja põhjendab tema olulisust -teab, millal ja miks lagunes Rooma keisririik</p>	<p>Kinnistavad harjutused EIS keskkonnas: Rooma muutumine suurriigiks https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/4802</p> <p>Teksti abil võrdleva tabeli koostamine Lääne- ja Ida-Rooma iseloomulike tunnustega.</p> <p>Kolmeastmeline intervjuu Augustuse kohta https://sites.google.com/view/isikulood/augustus?authuser=0</p> <p>Gaius Julius Caesar https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3735</p> <p>Keiser Augustus https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3736</p> <p>Võib koostada ajajoone Vana-Rooma ajaloo kohta, kanda olulisemad daatumid, paigutada sinna sündmusi või pilte eri perioodidest, iseloomustada sündmusi/ pilte mõne lausega.</p>
Õppesisu:	
<p>Muinasaeeg</p> <p>Muinasajal hakkasid inimesed üle minema toidu korjamiselt ja jahipidamiselt põllumajandusele. See oli niivõrd oluline muutus, et seda nimetatakse põllumajanduslikuks revolutsiooniks. See võimaldas saaki suurendada ja tekkisid püüasulad, mis viis tsivilisatsioonide tekkimiseni. Muinasajal tehti suuri edusamme tööriistade ja tehnoloogia valdkonnas. Näiteks võeti kasutusele metallid. Muinasaeagne ühiskond oli sõltuv looduslikest ressurssidest ning inimesed pidid neid ressursse hoolikalt kasutama ja jälgima, et neid ei ammendataks. See on meile väärtuslikuks õppetunniks, kuidas ka tänapäeval jätkusuutlikult kooskõlas loodusega eksisteerida, hoida keskkonda enda ümber ja olla teadlik tarbija.</p> <p>Muinasaja käsitlemisel kinnistatakse õpilase oskust orienteeruda ajas, tunda ja kasutada kontekstis ajaloomõisteid, näha põhjuse-tagajärje seoseid, arendada erinevaid õpioskusi (nt analüüsiõskus) jne. Eesti ning kitsamalt kodukoha ajalooga tutvumine loob käsitletavate teemade ja paikadega isikliku seose.</p> <p>Vanaaeeg</p> <p><u>Vanad Idamaad sh Mesopotaamia, Egiptus, Foiniikia, Iisraeli ja Juuda riik</u></p> <p>Esimesed suured riigid tekkisid sooja kliimaga aladel üleujutavate jõgede orgudes, kus liikumine toimus peamiselt veeteede kaudu. Tänu üleujutustele oli muld viljakas ja sai</p>	

tegeleda viljakasvatusega. Tekkis tööjaotus ning võrdsete inimeste kogukonnast eraldusid ajapikku teised ühiskonnakihid. Rahvaarvu kasvades oli vaja viljakat maad juurde saada. Selliste suurte tööde korraldamiseks – niisutuskanalite kaevamine, tammide ehitamine, ühiselt maa kaitsmine vaenlase eest – tekkisidki esimesed riigid ja võeti kasutusele kiri. Õpilasel kujuneb oskus orienteeruda ajaloolises ajas, oskus leida, analüüsida ning mõista seoseid ning mõtestada ajaloolise keskkonna kujunemist, nt miks kujunesid tsivilisatsioonid just suurte jõgede ääres või miks võeti kasutusele kiri. Kujuneb oskus töötada ajalookaardiga ning täita kontuurkaarti.

Vana-India ja Vana-Hiina

Vana-India ja Vana-Hiina kuuluvad maailma vanimate kõrgkultuuride hulka. Sealt on pärit mitmed teadmised ja leiutised, mida igapäevaelus kasutame. Tänapäeva Hiina Rahvavabariik ja India Vabariik on maailma suurima rahvaarvuga riigid ning avaldavad olulist mõju maailma majandusele ja poliitikale. Hiina ja India ajaloo, kultuuri ning religiooni tundmine aitab kaasa avara silmaringiga tolerantse maailmakodaniku kujunemisele, kes väärtustab kultuurilist mitmekesisust.

Vana-Kreeka - Kreeta-Mükeene kultuur, Kreeka linnriigid, Vana-Kreeka kultuur ja teadus, Hellenism.

Vana-Rooma- Rooma riigi tekkimine, Rooma vabariik, Eluolu Vanas-Roomas, Kultuur ja religioon Vanas-Roomas, Rooma keisririik.

Vana-Kreeka ja Vana-Rooma ajalugu, kultuur ning teadussaavutused on oluliselt mõjutanud inimeste arusaama meid ümbritsevast maailmast ning inimestevahelistest suhetest. Lääne kultuur ja lääneliku demokraatia põhimõtted pärinevad Vana-Kreekast. Kreeka filosoofid leiutasid tänapäeva teaduse ning Kreeka ajaloos peituvad lääne meditsiini juured. Rooma impeeriumis arenes välja võrdsusel ja õiglusel põhinev õigussüsteem. Paljud antiikaja tehnoloogilised saavutused (teedevõrk, akveduktid, termid) on aluseks tänapäeva tehnilistele lahendustele. Antiikaja ajaloo õppimise kaudu kujundame kultuuriteadlikku inimest, kes tajub kultuuri rolli inimeste mõtte- ja käitumislaadi mõjutajana ning selle muutumist ajaloo jooksul. See võimaldab näha paralleele mineviku ja tänapäeva vahel ning analüüsida põhjuse-tagajärg seoseid. Antiikajaloo kaudu puutub õpilane kokku uute mõistetega, mille tundmine ja kontekstis kasutamine laiendab õpilase oskussõnavara. Sõnavara rikkus on omakorda mõtlemise alus. Töötamine erinevate allikate ja kaartidega võimaldab arendada õpilase funktsionaalset kirjaoskust, oskust teha järeldusi, luua seoseid ning kriitiliselt hinnata erinevate allikate usaldusväärsust.

Põhimõisted:

Muinasaeg:

esiaeg ehk muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu, eKr, pKr, sajand, aastatuhat, kümnend, araabia number, Rooma number, ajalooallikad, arheoloogia; inimese kujunemine, kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, sugukond, küttimine ja korilus; Pulli, Kunda Lammasmägi, alepõld, kindlustatud asula, kalmed

Vanaaeg

Vanad Idamaad:

tsivilisatsioon ehk kõrgkultuur, Egiptus ja Niilus, Mesopotaamia - Eufrat ja Tigris, Hiina - Huanghe ja Jangtse, India - Indus ja Ganges;

Mesopotaamia

Sumerid, linnriik, Babüloonia, Hammurapi, seaduste kogu, kiilkiri, savitahvel, tsikuraat, Ištar, Marduk, potikeder ja ratas, Gilgameš;

Egiptus

Vaarao, preestrid, templid, ametnikud, orjad, hieroglüüfid, papüürus, palsameerimine, muumia, sarkofaag, püramiidid, kalender, aritmeetika ja geomeetria;

Vahemere idaranniku kõrgkultuurid: Foiniikia, Iisraeli ja Juuda riik

Tähestik, meresõitjad, Kartaago;

Ainujumala usk, Jahve, Mooses, Vana Testament, kümme käsku

Vana-India ja Vana-Hiina

India ja Indus, Ganges, kastisüsteem, usulised tõekspidamised, budism, kunst, kirjandus, arvutussüsteem, male, Hiina ja Huang He, Jangtse, keisriigi algus, Hiina müür, Suur Siiditee, kompass, paber, Konfutsius

Vana-Kreeka

Kreeta-Mükeene kultuur: Balkani poolsaar, Hellas ja hellenid, barbarid, Kreeka, Kreeta, Ateena, Sparta, Knossos, Mükeene;

Kreeka linnriigid: polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, Perikles, Kreeka-Pärsia sõjad (Maratoni lahing);

Vana-Kreeka kultuur ja teadus: Homeros, eeposed "Ilias" ja "Odüsseia", Herakles, komöödia ja tragöödia, Zeus, Olümpia, olümpiamängud, 776 eKr, templid, arhitektuur, skulptuur, vaasimaalid, Herodotos, nt Pythagoras, Hippokrates, Sokrates, Platon, Aristoteles;

Hellenism: Aleksander Suur, hellenism, Aleksandria, seitse maailmaimet, nt Eukleides, Archimedes, Ptolemaios

Vana-Rooma

Rooma riigi tekkimine: Apenniini poolsaar, Vahemeri, Rooma, Tiberi jõgi, Alpi mäestik, Romulus, 753 eKr, Kapitolium, foorum, ladina keel, etruskid;

Rooma vabariik : vabariik, senat, konsul, rahvakoosolek, Puunia sõjad, Hannibal, Kartaago, Caesar, leegion, kodusõda;

Eluolu Vanas-Roomas: patriitsid, plebeid, rahvatribuun, perekond, ori, gladiaator;

Kultuur ja religioon Vanas-Roomas: templid, amfiteater, akvedukt, triumf, Colosseum, kristlus, Uus Testament, piibel;

Rooma keisririik: provints, Lääne-Rooma, Ida-Rooma, Augustus, Konstantinoopol, 476, hunnid, suur rahvasterändamine	
Kooli väärtuste arendamine:	
<p>Koostöö – Õpilaste vahelist koostööd arendatakse grupitöödena. Lõimingu käigus areneb koostöö õpetajate vahel. Õppekäikudel areneb koostöö välispartneritega.</p> <p>Ettevõtlikkus – digivahendite soodustatakse loovat ja uuenduslik mõtlemine, saavutusvajadus ja arukas juhtimine. Väärtustame jätkusuutlikku hoiakut, mida iseloomustavad uuenduslik, julge ja kriitiline mõtlemine ning eneseteostusvajadus. Ettevõtlik õpilane, õpetaja ja koolitöötaja on avatud, tahab ja oskab leida uusi ideid, julgeb eksida ning oskab eksimustest õppida.</p> <p>Loovus – arendatakse tutvustades erinevaid uudseid allikaid ja võtteid, kasutades lõimingu ja andes loovust eeldavaid.</p> <p>Keskonnahoid – ajalooliste näidete varal aidatakse kaasa õpilaste veendumuse kujunemisele sotsiaalse ja loodusliku keskkonna hoidmise ning säästmise vajalikkusest.</p> <p>Tervis- kasutatakse erinevaid liikumisega ülesandeid, et suurendada füüsilist aktiivsust tundide ajal.</p>	
Lõiming:	Hindamine:
Muinasaj:	Õpilane:
<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>Matemaatikapädevus -kasutab matemaatika omaseid sümboliteid ja meetodeid.</p> <p>Õpipädevus - ajajoon kui oluline ajaloolane mõiste, selle kasutamine.</p> <p>suhtluspädevus - selge ja asjakohase eneseväljendus oskuse arendamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>teabekeskond ja meediakasutus - analüüsioskuse arendamine.</p> <p>kultuuriline identiteet – õpilane teab, et eestlaste käitumislaid on ajaloo muutunud.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>Matemaatika - aja mõõtmine: arvtelje koostamine, sajandite määramine, arvutamine - kui palju aega on ühest sündmusest möödunud?</p> <p>Kunstiõpetus - õpilane illustreerib oma teadmiste põhjal eestlaste eluolu muinasajal.</p>	<p>joonistab ajajoone, kannab sellele aastaarvud. Arvutab, palju aega on mingist sündmusest möödunud. Määrab sajandi ja aastatuhande Rooma ja araabia numbreid kasutades.</p> <p>Joonistab oma elu ajatelje ning kirjutab iga eluaasta kõrvale need sündmused, mida peab oma elus tähtsaks. Leiab kõrvale sündmusi Eesti või maailma ajaloost.</p> <p>Järjestab ajaloo perioode, paigutab sündmused õigesse ajaloo perioodi.</p> <p>Õpilane valib ühe muinasaja perioodi ja koostab lühijutu.</p> <p>Pildianalüüs: leiab pildilt üles esemed, mis ei sobi muinasajaga.</p> <p>Seoste loomine: käsitletud teemade raames anda ette märksõnad ja õpilane peab ajastule kohaselt lahti seletama selle tähtsuse (miks oli oluline, mis muutus jne).</p>
Vanad Idamaad	
<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>Õpipädevus - definitsioonikaardi koostamine, oma definitsiooni sõnastamine koos</p>	Esimeste tsivilisatsioonide kontuurkaardile kandmine

<p>näidetega, töötamine kaardiga - kontuurkaardile tsivilisatsioonide ja jõgede märkimine</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: keskkond ja jätkusuutlik areng – tsivilisatsiooni tekkimine: arutletakse, mis tingimused olid soodsad, et esimesed tsivilisatsioonid tekkisid just jõgede äärde. Keskkonnast sõltusid inimeste tegevusalad.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>ühiskonnaõpetus - riigi tunnused (skeem riigi tunnuste kohta)</p> <p>loodusõpetus - Euroopa ja Aasia kaart, jõed.</p>	<p>Jõgede kokkuviimine õige kõrgkultuuriga.</p>
<p>Mesopotaamia</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>Õpipädevus (ajaloo) kaardiga töötamise oskuse arendamine: kaardilt riikide leidmine, muutuste nägemine ja sõnastamine, allikatöö: Hammurapi seadustekogu lugemine ja arutelu.</p> <p>matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogia pädevus - ratta ja vankri leiutamine, astroloogia ja astronoomia tundmine, suured ehitised (tsikuraat, Babüloni rippuvad aiad, Ištari väravad)</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>keskkond ja jätkusuutlik areng – mesopotaamlaste oskus kasutada ära jõgesid kõrgkultuuri kujunemisel, leiutised, kiilkirja kasutuselevõtt</p> <p>AINEALANE LÕIMING: loodusõpetus - kaarditöö, looduslikud olud Lähis-Idas, maavarad, planeetide nimed</p> <p>Ühiskonnaõpetus - mesopotaamlaste usund, linnriik kui ühiskonna valitsemise vorm</p>	<p>Töö kontuurkaardiga -, kontuurkaardile Mesopotaamia, jõgede, sumerite asula ja Babüloni linna märkimine.</p> <p>Mõistete kasutamine - koostab etteantud mõistetega lauseid, kasutab mõisteid õiges kontekstis, lünktekst.</p> <p>Kirjeldab Mesopotaamia riikliku korraldust kasutades ajalookaarti ja pilte, toob näiteid leiutistest ja kultuurisaavutustest.</p>

<p>eesti keel - küsimuste koostamine teksti põhjal ja neile vastamine, funktsionaalse lugemisoskuse arendamine (allikatöö)</p>	
<p>Egiptus</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>Õpipädevus - (ajaloo) kaardiga töötamise oskuse arendamine.</p> <p>Suhtluspädevus - asjakohase kirjaliku eneseväljenduse arendamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikkus inimeseks, Vana-Egiptuse kultuuripärand kaasajal.</p> <p>väärtused ja kõlblus - orjapidamine antiikajal ja inimelu väärtus tänapäeval.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine.</p> <p>inglise keel - videodest teabe saamine ja selle mõistmine.</p> <p>Kunstiõpetus - Egiptuse teemalise pildi joonistamine.</p>	<p>Lühiettekande tegemine ja esitlemine Egiptuse kultuuri- ja teadussaavutuste kohta.</p> <p>Avatud materjalide põhjal küsimustele vastamine.</p> <p>Viktoriin Vana-Egiptuse teemadel piltide põhjal.</p> <p>Lühijutu koostamine.</p> <p>Kaardi põhjal küsimustele vastamine.</p> <p>Arutlemine klassis Vana-Egiptuse ühiskonna ja tänapäeva ühiskonna erinevuste ja sarnasuste üle.</p> <p>Ajajoone koostamine: isikute kandmine ajajoonele.</p>
<p>Vahemere idaranniku kõrgkultuurid: Foiniikia, Iisraeli ja Juuda riik</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUSED: kultuuri ja väärtuspädevus - suhtume lugupidavalt teistesse kultuuridesse, juutide usk, kultuur ja riiklus, foiniiklased leiutasid tähestiku</p> <p>Õpipädevus (ajaloo) kaardiga töötamise oskuse arendamine: kaardilt riikide leidmine, muutuste nägemine ja sõnastamine, allikatöö: Vana Testament, kümme käsku, lugemine ja arutelu.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: väärtused ja kõlblus - õpilane tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid (kümme käsku ja nende tähendus)</p>	<p>Lünktekst Foiniikia kohta .</p> <p>Foiniikia kohta tõeste väidete leidmine.</p> <p>Foiniiklaste merereisid: https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3304</p> <p>Iisraeli riik ja rahvas https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3728</p> <p>Sündmuste järjestamine Iisraeli ajaloos https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3463</p> <p>Kaarditöö https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3538</p>

<p>kultuuriline identiteet - kujundatakse õpilase arusaamist kultuuride mitmekesisusest, kultuuril ja religioonil on inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana oluline roll</p> <p>AINEALANE LÕIMING: loodusõpetus - kaarditöö, looduslikud olud Lähis-Idas, maavarad, purpurpunase värvi saamine</p> <p>Ühiskonnaõpetus - judaism, Iisrael. Kaubandus jõukuse alusena (Foiniikia jõukad kaubalinnad)</p>	
<p>Vana Kreeka</p>	
<p>Kreeta-Mükeene kultuur</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>Õpipädevus - (ajaloo) kaardiga töötamise oskuse arendamine.</p> <p>Suhtluspädevus - asjakohase kirjaliku eneseväljenduse arendamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet – õpilase kujunemine kultuuriteadlikuks inimeseks, kes teab, et antiikkultuuri juured peituvad Kreete-Mükeene kultuuris.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine, sidusate lausete moodustamine.</p>	<p>EIS:</p> <p>1) Vana-Kreeka põllumajandus https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3185</p> <p>2) Knossose palee https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3695</p> <p>3) Kreeta kultuur https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3694</p> <p>Täidab tabeli: Kreeta ja Mükeene võrdlus. Kasutab ühiskonna iseloomustamiseks õpitud asjakohaseid märksõnu. Õpetaja annab ette märksõnad, millest tuleb kokku panna loogiline ja sidus kokkuvõttev lause/laused.</p>
<p>Kreeka linnriigid</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>Õpipädevus - koostööoskuse arendamine, eriarvamustega arvestamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>teabekeskond ja meediakasutus - analüüsioskuse arendamine.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - funktsionaalse lugemis- ja kirjaoskuse arendamine.</p>	<p>Vana-Kreeka linnriikide valitsemine (diagnostiline test), testi ID 4309: https://eis.ekk.edu.ee/eis/testid/4309</p> <p>Vana-Kreeka poliste valitsemiskorraldus https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3187</p> <p>Poliste tõus ja langus https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3145</p>

	<p>Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas</p> <p>https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3219</p> <p>Seletab ja kasutab õpitud mõisteid (nt kasutab mõisteid asjakohaselt jutu koostamisel).</p>
<p>Vana-Kreeka kultuur ja teadus</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>kultuuri- ja väärtuspädevus - seoste leidmine kultuuripärandi ja nüüdiskultuuri vahel.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet - õpilase kujunemine kultuuriteadlikuks inimeseks. Õpilane teab Vana-Kreeka kultuuril on suur mõju tänapäevale.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel ja kirjandus- funktsionaalse lugemisoskuse arendamine ja küsimuste formuleerimine, nimede/terminite ortograafia. Eepos.</p> <p>kehaline kasvatus - olümpiamängud antiikajal ja tänapäeval.</p> <p>Kunstiõpetus - oma igapäevaelust valitud seiga vaasimaalina kujutamine.</p>	<p>EIS:</p> <p>Vana-Kreeka kultuur</p> <p>https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3140</p> <p>Kreeka teater</p> <p>https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3188) Vana-Kreeka olümpiamängud</p> <p>https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3696</p> <p>Vana-Kreeka mõisted</p> <p>https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3142</p> <p>Võrdlev tabel: antiikaja ja tänapäeva olümpiamängude sarnasused ja erinevused.</p> <p>Etteantud märksõnade põhjal olümpiamängude kohta lühijutu kirjutamine.</p> <p>Vaasimaalide põhjal kreeklaste kultuuri (vaasimaal kui oluline ajalooallikas) kirjeldamine.</p> <p>Rühmatööna plakati koostamine Vana-Kreeka teadussaavutuste kohta, selle esitlemine.</p>
<p>Hellenism</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>Õpipädevus - (ajaloo)kaardiga töötamise oskuse arendamine.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet - hellenismiaja kultuurisaavutuste kaudu kultuuripärandi väärtustamine.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p>	<p>Rühmatöö. Õpilased koostavad esitluse hellenismiaja kultuuri- või teadussaavutuste kohta ning esitlevad seda. Ühine arutelu nende olulisuse üle.</p>

<p>Kunstiõpetus - vabal valikul hellenismiaja kultuurisaavutuse/ vanaaja seitsme maailmaime kujutamine.</p>	
<p>Vana Rooma</p>	
<p>Rooma riigi tekkimine</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUS: kultuuri ja väärtuspädevus - lugupidamine teise kultuuri suhtes: legend Romulusest ja Remusest, pronksist emahunt Rooma linna sümbolina, ladina keel, millest kujunes sajanditeks Euroopas kirjakeel</p> <p>õpipädevus: kujundatakse oskust töötada kaardi, ajajoone ja tekstiga</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: kultuuriline identiteet - Rooma kultuuri mõju teiste rahvaste ajaloole</p> <p>keskkond ja jätkusuutlik areng - Rooma linna teke Tiberi jõe kaldale, soo kuivendamine - foorum</p> <p>AINEALANE LÕIMING - loodusõpetus - Apeniini ps, Itaalia geograafiline asend ja loodusolud</p> <p>matemaatika - Rooma linna vanuse arvutamine, kuningate ajajärgu pikkus.</p>	<p>Kontuurkaardi täitmine: õpilane kannab kaardile Itaalia ajaloo seotud olulised kohad või kirjeldab kaardi põhjal Itaalia geograafilist asendit.</p> <p>EIS kaart https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3598 Itaalia esimesed valitsejad https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3548</p> <p>Lünktekst Rooma linna tekkimise kohta Jutu koostamine märksõnade põhjal. Nt Apeniini ps, Tiberi jõgi, Latiumi maakond, latiinid, ladina keel, Romulus, 753 eKr, Kapitolium, foorum</p> <p>Töö ajajoonega: kannab ajajoonele Rooma linna asutamise aasta legendi põhjal ning kuningriigi lõpudaatumi.</p>
<p>Rooma vabariik</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUS:</p> <p>õpipädevus - küsimuste koostamine teksti kohta, kaaslaste intervjuerimine ja info edasirääkimine</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: kultuuriline identiteet - Rooma kultuuri mõju teiste rahvaste ajaloole</p> <p>AINEALANE LÕIMING: loodusõpetus - kaart. Hannibali teekond üle Alpide</p>	<p>EIS Lünktekst - Rooma vabariigi kujunemine https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3226</p> <p>Õiged-valed väited Puunia sõdade kohta.</p> <p>Selgitab paarilisele, kes oli Julius Caesar ning millega on ta ajalukku läinud</p>
<p>Eluolu Vanas-Roomas</p>	

<p>ÜLDPÄDEVUSED: õpipädevus - vastastikuse õpetamise meetod tagab, et kõik õpilased on kogu tunni vältel aktiivsed ja kujundavad tunni vältel mitmesuguseid olulisi oskusi (teksti lugemine, olulise väljatoomine, teistele oma teema õpetamine ning refleksioonifaasis õpitu meenutamine).</p> <p>kultuuri- ja väärtuspädevus - orjandusliku Rooma ühiskonna väärtused.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>väärtused ja kõlblus - õpilane mõistab, et orjanduslikus Roomas olid teistsugused väärtuspõhimõtted ning me ei saa neid hinnata.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - funktsionaalne lugemine, lühidalt olulise kirja panemine, selgesõnaliselt oma mõtete edasi andmine, st oma teema õpetamine.</p>	<p>Õpilaste koostatud küsimustele vastamine teema lõpus, õpilane võib kasutada enda käsi-kirjalisi märkmeid.</p> <p>Lühijutu koostamine etteantud küsimuste abil: Üks päev Rooma linnas.</p> <p>EIS roomlaste eluolu https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3730</p> <p>Roomlaste riietus ja pere https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/3308</p>
<p>Kultuur ja religioon Vanas-Roomas</p>	
<p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>kultuuri- ja väärtuspädevus - seoste leidmine kultuuripärandi ja nüüdiskultuuri vahel.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD:</p> <p>kultuuriline identiteet - õpilase kujunemine kultuuriteadlikuks inimeseks. Õpilane teab Vana-Rooma kultuuril on suur mõju tänapäevale.</p> <p>keskkond ja jätkusuutlik areng - akveduktid, teede ehitus, termid, kanalisatsioon</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel ja kirjandus- funktsionaalse lugemisoskuse arendamine ja küsimuste formuleerimine, nimede/terminite ortograafia.</p> <p>kunstiõpetus - plakati illustreerimine, arhitektuuriliste saavutuste kujutamine pildina</p>	<p>Venni diagramm: Vana-Rooma ja Vana-Kreeka kultuuri ja religiooni põhijoonte võrdlus</p> <p>Plakati koostamine ja selle esitlemine Vana-Rooma kultuuripärandi kohta (nt ehitised, skulptuurid)</p>

<p>Rooma keisririik</p> <p>ÜLDPÄDEVUSED:</p> <p>õpipädevus - ajalookaardi abil teadmiste hankimine ja sõnastamine, ajajoone kasutamine orienteerumaks ajaloolises ajas, sündmuste jagamine Rooma ajaloo eri perioodidesse.</p> <p>LÄBIVAD TEEMAD: väärtused ja kõlb-lus - õpilane mõistab, et orjanduslikus Roomas olid teistsugused väärtuspõhimõtted ning me ei saa neid hinnata tänapäeval harjunud vaatenurgast.</p> <p>AINEALANE LÕIMING:</p> <p>eesti keel - funktsionaalse lugemise kujundamine, küsimuste koostamine, selge eneseväljenduse arendamine.</p> <p>matemaatika - ajajoonele daatumite kandmine, Augustuse valitsemisaja arvutamine.</p>	<p>Vana-Rooma diagnostiline test EIS keskkonnas https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/28588-Vana-Rooma-kultuuri-pohimoisted-EIS-diagnostiline-test</p> <p>Kaardi abil keisririigi lõhenemise kirjeldamine ning Rooma keisririigi lagunemise selgitamine Suure rahvasterändamise ja hunnide pealetungi mõjul.</p>
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	
<p>Teab, ajaloo periodiseerimise põhimõtteid ning et ajaloo periodiseerimine on kokkuleppeline.</p> <p>Teab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed.</p> <p>Kasutab ajaloomõisteid kontekstis.</p> <p>Teab näiteid kodukoha minevikust.</p> <p>Mõistab, kuidas kujunes inimasustus.</p> <p>Mõistab, et teadus ja tehnika on pidevas arengus ja mõjutavad inimesi ning ühiskonnaelu.</p> <p>Oskab asetada end minevikus elanud inimese olukorda ning saab aru, et erinevast rollist vaadates on maailm erinev.</p> <p>Teab, et eri aegadel on ühiskonnas olnud erinevad väärtussüsteemid, mida ei ole õige hinnata tänapäeva kontekstis.</p> <p>Teab, mis tunnused on iseloomulikud demokraatlikele ja mittedemokraatlikele ühiskonnavormidele ajaloos.</p> <p>Teab, millist liiki allikatest saab mineviku kohta teavet ja milliste tunnuste järgi saab allikate usaldusväärsust hinnata.</p> <p>Teab näiteid kodukoha kultuuripärandist, olulisi inimesi ja nende rolli kodukoha kultuuriloos.</p> <p>Märkab ja väärtustab minevikupärandit Eestis ja mujal.</p> <p>Teab, kuidas meditsiin ja inimeste teadmised tervisest on aja jooksul muutunud.</p> <p>Teab näiteid, kuidas inimkond on minevikus keskkonda mõjutanud.</p>	